

## «Зміни щодо проведення розрахункових операцій з 1 червня у 2018 року»

(тези начальника відділу фактичних перевірок, контролю за готівковими операціями управління аудиту головного управління ДФС у Черкаській області **Владислава Юрійовича Білоуса**)

Вітаю, шановні глядачі нашого каналу!

У мене декілька важливих нагадувань для суб'єктів, які здійснюють розрахунки за готівку.

### **І перше – про зміни з 1 червня до порядку ведення касових операцій**

Зміни до Постанови Правління Національного банку України від 29 грудня 2017 року №148, якою встановлений **порядок ведення касових операцій у національній валюті в Україні були внесені** Постановою Правління Національного банку України від 24.05.2018 №54. Постанова №54 була оприлюднена на [Офіційному інтернет-представництві Національного банку України](#) 31 травня і діє з 1 червня 2018 року.

Головне.

**1) Нові форми касових документів, які необхідно використовувати, діють не з 5 січня, а з 1 липня 2018 року.** Це:

- відомості на виплату готівки;
- прибуткового касового ордера (форма № КО-1);
- видаткового касового ордера (форма № КО-2);
- журналу реєстрації прибуткових і видаткових касових документів (форми № КО-3 та КО-3а);
- касової книги (форма № КО-4);
- книги обліку виданої та прийнятої старшим касиром готівки (форма № КО-5);
- акта про результати інвентаризації наявних коштів;
- акта про перевірку дотримання порядку ведення операцій із готівкою

На даний час і до 30 червня 2018 року (включно) діють **форми касових документів попереднього зразка**, затверджені постановою Правління НБУ від 15 грудня 2004 року №637.

**2) Ще нове визначення «оприбуткування готівки»**

Як змінювалось визначення «**оприбуткування готівки**» з 5 січня та як це було до набрання чинності Постановою №148, рекомендую переглянути у пам'ятці, яка серед інших роздаткових матеріалів додається до відео консультації.

Зверніть увагу, тепер «**оприбуткування**» **визначено окремо** для суб'єктів, які приймають готівку в касу, для ФОП, які оприбутковують готівку у Книгу обліку та для суб'єктів, які застосовують РРО та/або КОРО.

Отже,

1. **Оприбуткуванням готівки в касах** установ/підприємств та їх відокремлених підрозділів, які проводять готівкові розрахунки з оформленням їх касовими ордерами і веденням касової книги, є здійснення обліку готівки в повній сумі її фактичних надходжень у касовій книзі **на підставі прибуткових касових ордерів**.

2. **Оприбуткуванням готівки в касах фізичних осіб-підприємців**, які проводять готівкові розрахунки з оформленням їх товарними чеками (квитанціями) і веденням книги обліку доходів і витрат (або книги обліку доходів), є здійснення обліку готівки в повній сумі її фактичних надходжень у книзі обліку доходів і витрат (або книзі обліку доходів) **на підставі товарних чеків (квитанцій)**.

3. **Оприбуткуванням готівки в касах** відокремлених підрозділів установ/підприємств, а також у касах фізичних осіб-підприємців, **які проводять готівкові розрахунки із застосуванням РРО та/або КОРО без ведення касової книги**, є здійснення обліку готівки в повній сумі її фактичних надходжень на підставі даних розрахункових документів **шляхом формування та друку фіскальних звітних чеків і їх підклеювання до відповідних сторінок КОРО/занесення даних розрахункових квитанцій до КОРО**

**І ще одна важлива зміна за Постановою №54 – встановлений термін для розробки та затвердження порядку оприбуткування готівки в касі та порядку розрахунку ліміту каси з урахуванням норм Положення про ведення касових операцій – до 30 червня 2018 року (включно).**

Нагадаю, за чинними нормами установа/підприємство **зобов'язане розробляти та затверджувати внутрішнім документом порядок оприбуткування готівки в касі** установи/підприємства на підставі Положення №148, у якому **максимально враховувати особливості роботи як установи/підприємства, так і його відокремлених підрозділів [внутрішній трудовий розпорядок, режим роботи, графіки змінності, порядок та особливості здавання готівкової виручки (готівки) до банку]**.

А для відокремлених підрозділів установи/підприємства порядок оприбуткування готівки в касі **встановлюється та доводиться внутрішніми документами установи/підприємства**. Розроблений порядок повинен відповідати

вимогам цього Положення та не суперечити законодавству України. Повторюю, розробити і затвердити порядок треба до 30 червня (включно).

### 3) Ліміт каси – що важливо

**Повторно наголошу, що до 30 червня можна користуватися лімітами каси, установленими та затвердженими до набрання чинності Постановою №148 та до цієї дати розробити порядок розрахунку ліміту каси.**

На запитання, яка **процедура розрахунку ліміту залишку готівки в касі?** – рекомендую детально опрацювати позицію Державної фіскальної служби у базі ЗІР, **категорія 109.16.**

Відповідно до п. 48 розд. V Положення № 148 установа/підприємство визначає і встановлює за погодженням з банком (у якому відкрито рахунок установи/підприємства, на який зараховуються кошти) строки здавання ним готівкової виручки (готівки) для її зарахування на рахунки в банках відповідно до таких вимог:

1) для установ/підприємств, розташованих у населених пунктах, де є банки - щодня (у день надходження готівкової виручки (готівки) до їх кас);

2) для підприємств, у яких час закінчення робочого дня (зміни), установлений правилами внутрішнього трудового розпорядку і графіками змінності відповідно до законодавства України, не дає змогу забезпечити здавання готівкової виручки (готівки) у день її надходження, - наступного за днем надходження готівкової виручки (готівки) до каси дня;

3) для установ/підприємств, розташованих у населених пунктах, де немає банків, - не рідше ніж один раз на п'ять робочих днів.

Підприємства (юридичні особи), які здійснюють страхову діяльність та діяльність з випуску і проведення лотерей, установлюють строки здавання готівкової виручки (готівки) для страхових агентів і розповсюджувачів лотерей, які діють на підставі укладених договорів, з урахуванням специфіки їх функціонування (режиму роботи у вечірні години, вихідні та святкові дні) та обсягів виручки, що здається, але не рідше одного разу на п'ять робочих днів.

Крім того, відповідно до п. 49 розд. V Положення № 148 підприємства, які працюють у вихідні та святкові дні і не мають змоги здати одержану ними за ці дні готівкову виручку (готівку) до банку через відсутність відповідної умови у договорі, укладеному з банком на інкасацію коштів, здають таку готівкову виручку (готівку) через банкомати / програмно-технічні комплекси самообслуговування в день її надходження до каси підприємства або безпосередньо до банку протягом операційного часу наступного робочого дня банку та підприємства.

Строки здавання готівкової виручки (готівки), установлені п. 48 Положення №148, узгоджуються установами, підприємствами, небанківськими фінансовими установами з банком і обов'язково визначаються в договорах банківського рахунку між установами, підприємствами, небанківськими фінансовими установами та банками.

Установа/підприємство, яка/яке в окремі дні не має перевищення ліміту каси, має право в ці дні не здавати в установлені строки готівку. Порядок проведення інкасації коштів та випадки непроведення інкасації коштів визначаються в договорі

на інкасацію коштів. Сума залишку готівки за день, у якому не було інкасації з вини банку, не є перевищенням ліміту каси установи/підприємства.

Поряд з тим, п. 50 розд. V Положення №148 визначено, що установа, підприємство, небанківська фінансова установа на підставі Положення №148 та з урахуванням особливостей роботи зобов'язані розробити та затвердити внутрішнім документом порядок розрахунку ліміту каси установи, підприємства, небанківської фінансової установи та їх відокремлених підрозділів. У розрахунку враховується **строк здавання установою, підприємством, небанківською фінансовою установою готівкової виручки (готівки) для її зарахування на рахунки в банках, визначений відповідним договором банківського рахунку. Ліміт каси установи, підприємства, небанківські фінансові установи встановлюють на підставі розрахунку середньоденного надходження готівки до каси або її середньоденної видачі з каси за рішенням керівника установи, підприємства, небанківської фінансової установи або уповноваженої ним особи.** Установа, підприємство, небанківська фінансова установа затверджує внутрішніми документами установлений ліміт каси. Для відокремлених підрозділів ліміт каси встановлюється і доводиться до їх відома відповідним внутрішнім документом установи, підприємства - юридичної особи, небанківської фінансової установи.

Установи/підприємства, що розпочинають свою діяльність, а також підприємства, діяльність яких була пов'язана виключно з безготівковими розрахунками та які відповідно до встановленого законодавством України порядку отримують право на здійснення додаткового виду діяльності, що передбачає здійснення готівкових розрахунків, на перші три місяці їх роботи (з дня першого готівкового розрахунку) ліміт каси встановлюють згідно з прогнозними розрахунками. Ліміт каси, установлений з урахуванням прогнозних розрахунків, у двотижневий строк після закінчення перших трьох місяців їх роботи переглядається за фактичними показниками діяльності.

Окремо зазначаємо, що п. 56 розд. V Положення № 148 визначено, що керівники установ/підприємств несуть відповідальність за дотримання вимог Положення № 148 щодо встановлення ліміту каси та за достовірність відповідних показників, зазначених у розрахунку встановлення ліміту залишку готівки в касі.

Разом з тим, ДФС України пропонує для отримання роз'яснення з порушеного питання суб'єктам господарювання звернутись до Національного банку України, як до розробника Положення №148.

Ще одне питання – відповідь по ліміту з бази ЗІР, категорія 109.21

**Яка відповідальність передбачена за перевищення встановлених лімітів залишку готівки в касах підприємства?**

Відповідно до ст.1 Указу Президента України від 12 червня 1995 року №436/95 «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки» за перевищення встановлених лімітів залишку готівки в касах до суб'єктів підприємницької діяльності застосовується **штрафна санкція у двократному розмірі сум виявленої понадлімітної готівки за кожний день.**

Далі про зміни

**4) Граничні суми готівкових розрахунків – нагадування про нормативи та новація**

Нагадаю, що **суб'єкти господарювання** проводять розрахунки:

- між собою протягом одного дня за одним або кількома платіжними документами – у розмірі **10 000 гривень**;
- з фізичними особами протягом одного дня – у розмірі **50 000 гривень** – п.6 Положення №148;

**Фізичні особи** проводять розрахунки:

- із суб'єктами господарювання протягом одного дня за одним або кількома платіжними документами – у розмірі **50 000** тисяч гривень – п.7 Положення №148.
- між собою за договорами купівлі-продажу, які підлягають нотаріальному посвідченню – у розмірі **50 000 гривень** – п.7 Положення №148.

Що змінилося

Тепер і **фізичних осіб зобов'язано дотримуватися нормативу щодо готівкових розрахунків із підприємствами та ФОП у сумі до 50 000 гривень** протягом одного дня за одним або кількома платіжними документами. Решта – по безготівковому розрахунку.

Наведені вище обмеження як і раніше, не стосуються:

- 1) розрахунків суб'єктів господарювання з бюджетами та державними цільовими фондами;
- 2) добровільних пожертвувань та благодійної допомоги;
- 3) використання готівки, виданої на відрядження.

І питання з **бази ЗІР, категорія 109.21 – про адміністративну відповідальність підприємців та посадових осіб юросіб за перевищення граничної суми готівкових розрахунків**

Наголошую, що відповідно до ст. 163 прим. 15 Кодексу України про адміністративні правопорушення порушення порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги), у тому числі перевищення граничних сум розрахунків готівкою, недотримання установлених законодавством вимог щодо забезпечення можливості розрахунків за товари (послуги) з використанням електронних платіжних засобів –

тягне за собою **накладення штрафу на фізичну особу - підприємця, посадових осіб юридичної особи** від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 1700 грн. до 3400 грн.)

Повторно за таке ж порушення, - тягне за собою накладення штрафу від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 8500 грн. до 17000 грн.).

Ще про зміни

## 5) Тепер чітко визначено питання застосування КОРО

Суб'єкти господарювання, які проводять готівкові розрахунки із застосуванням РРО та/або КОРО, використовують КОРО для:

1. підклеювання та зберігання фіскальних звітних чеків на відповідних сторінках КОРО;
2. здійснення операцій із розрахунковими квитанціями в разі виходу з ладу РРО чи відключення електроенергії;
3. обліку ремонтів, робіт з технічного обслуговування, перевірок конструкцій та програмного забезпечення РРО. – прописано у п.11 нової редакції Положення №148

Останнє по змінах до Положення №148.

б) Документом, що свідчить про здавання виручки до банку та є підтвердженням оприбуткування готівки в касі суб'єктів господарювання, тепер є примірник супровідної відомості до сумки з готівковою виручкою (готівкою), засвідчений підписом та відбитком печатки інкасатора-збирача. Попередня редакція: «копія супровідної відомості до сумки з готівковою виручкою (готівкою), засвідчена підписом та відбитком печатки інкасатора-збирача»

Черговий документ, про який варто нагадати – постанова Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2017 №984. Вона вносить зміни до [постанови Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2000 р. № 1336](#) та діє від 20 грудня минулого року

Дуже коротко і про головне.

З 20 грудня 2017 року було збільшено граничний розмір річного обсягу розрахункових операцій з продажу товарів (надання послуг), у разі перевищення якого застосування реєстраторів розрахункових операцій є обов'язковим, та уточнено окремі формулювання.

Зокрема наголошую, що фізичні особи – підприємці – платники єдиного податку можуть здійснювати без застосування РРО роздрібну торгівлю продовольчими товарами (крім підакцизних товарів).

Раніше – до 20 грудня – без застосування РРО з застосування книги обліку розрахункових операцій здійснювали роздрібну торгівлю фізичні особи – підприємці – платники єдиного податку продовольчими товарами та пивом у пляшках і бляшанках за умови відсутності продажу інших підакцизних товарів.

Я рекомендую зацікавленим платникам переглянути попереднє відео за темою, - посилання ви бачите на екрані та у додаткових матеріалах до цього огляду таблицю з видами діяльності та обсягами розрахункових операцій.

Цілком доречно буде нагадати суб'єктам господарювання також і про встановлення й застосування спеціальних платіжних засобів

За Постановою Кабінету Міністрів України від 29.09.2010 №878 «Про здійснення розрахунків за продані товари (надані послуги) з використанням спеціальних платіжних засобів» перехід на обов'язкове приймання спеціальних платіжних засобів для здійснення розрахунків за продані товари (надані послуги) повинні здійснити наступні суб'єкти господарювання, які провадять діяльність у сфері продажу товарів, громадського харчування та послуг і які відповідно до закону використовують реєстратори розрахункових операцій:

- до 1 липня 2011 року – ті, хто провадить господарську діяльність у населених пунктах з чисельністю населення понад 100 тис. осіб (крім суб'єктів малого підприємництва);
- до 31 грудня 2011 року суб'єкти малого підприємництва, у населених пунктах з чисельністю населення понад 100 тис. осіб;
- до 31 грудня 2011 року всі, хто провадить господарську діяльність у населених пунктах з чисельністю населення від 25 до 100 тис. осіб.

**Не зобов'язані встановлювати спеціальні платіжні засоби такі суб'єкти господарювання:**

- заклади громадського харчування закритого типу, які обслуговують певний контингент споживачів, зокрема: особовий склад Збройних сил та інших військових формувань, студентів, учнів та викладачів вищих, професійно-технічних, загальноосвітніх навчальних закладів, працівників промислових підприємств;
- які не застосовують реєстратори розрахункових операцій;
- які здійснюють діяльність у населених пунктах з кількістю населення менше 25 тис. осіб;
- підприємства торгівлі з торговельною площею до 20 кв. м (крім АЗС).

Не зобов'язані використовувати спеціальні платіжні термінали фізичні особи – підприємці – платники єдиного податку, які не зобов'язані застосовувати у розрахунках РРО.

За обмеження або відмову в реалізації прав споживачів щодо використання електронних платіжних засобів на суб'єктів господарської діяльності **накладається штраф у розмірі 500 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, тобто 8500 грн.** Підстава для цього: постанова Кабінету Міністрів України від 02.10.2013 №727, яка діє з 17.10.2013.

Слід врахувати, що сліп, надрукований на платіжному терміналі, не є розрахунковим документом у розумінні Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг». Тобто використання платіжного терміналу не замінює РРО.

**Чергове нагадування фізичним особам – підприємцям – платникам єдиного податку, хто з них зобов'язаний застосовувати РРО!**

Підприємці першої, другої і третьої груп єдиного податку, **які здійснюють реалізацію технічно складних побутових товарів, що підлягають гарантійному**

**ремонту зобов'язані (не залежно від обсягу доходу) застосовувати реєстратори розрахункових операцій** Норма працює від 8 травня минулого року.

Нагадаю, що необхідність застосування РРО при продажу технічно складних побутових товарів передбачено пунктом 296.10 статті 296 Податкового кодексу України та до Законом України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг».

Підприємці – платники єдиного податку другої і третьої групи, які перевищили **протягом календарного року мільйонний обсяг доходу**, застосовують РРО відповідно до п. 296.10 ст. 296 Податкового кодексу України незалежно від обраного виду діяльності.

Обсяг доходу враховується **за поточний звітний податковий рік та визначається з урахуванням всіх доходів, які відповідно до п. 292.1 ст. 292 Податкового кодексу України включаються до складу доходу платника єдиного податку – фізичної особи – підприємця**. Тобто враховується готівка і безготівка.

**Коли потрібно розпочати застосовувати РРО?** – Застосування реєстратора розрахункових операцій розпочинається з першого числа першого місяця кварталу, наступного за виникненням такого перевищення, та продовжується у всіх наступних податкових періодах протягом дії свідоцтва платника єдиного податку.

Будь ласка, контролюйте вказані питання і вчасно переходьте на застосування РРО.

І останнє нагадування – для підприємців - продавців пива.

Щодо продажу пива у бляшанках та пляшках. **Починаючи з 20 грудня 2017 року платники єдиного податку зобов'язані проводити розрахунки за готівку при продажу пива у пляшках і бляшанках через зареєстрований належним чином реєстратор розрахункових операцій**. Саме наявність РРО, а не КОРО – умова отримання ліцензії для торгівлі пивом.

Щодо продажу пива на розлив. Нагадаю, що фізичні особи – платники єдиного податку не мають права торгувати алкоголем. Виняток – тільки щодо роздрібного продажу пива або столового вина.

**Також пиво, яке є алкогольним напоєм продається виключно за наявності відповідної ліцензії**. Це передбачено Законом України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів».

Оскільки ще від 1 липня 2015 року діяльність з роздрібною торгівлю пивом підлягає ліцензуванню на загальних підставах, передбачених для алкогольних напоїв, то **фізичні особи - підприємці - платники єдиного податку другої та третьої груп мають право здійснювати продаж алкогольних напоїв на розлив, у тому числі пива, виключно через заклад ресторанного господарства або спеціалізований відділ, що має статус закладу ресторанного харчування, за умови наявності ліцензії на роздрібну торгівлю алкогольними напоями та застосування при проведенні розрахунків РРО**.

Останнє повідомлення – про новий реєстр РРО



Державна фіскальна служба України наказом від 06.06.2018 №362 **затвердила новий Державний реєстр реєстраторів розрахункових операцій.**

Відповідно втратив чинність попередній реєстр, затверджений наказом №79.

Оновлений Державний реєстр містить **167 моделей РРО** і включає ті, що дозволені до первинної реєстрації, а також первинна реєстрація яких заборонена.

Окремо наводиться Перелік реєстраторів, виключених з Державного реєстру у 2016 та у 2017 роках, експлуатація яких не дозволяється. Таких РРО **5**.

Коротко у мене все.

Спеціально для вас ми зробили і розмістили у додатках до цієї відео консультації роздатковий матеріал за темою.

Раджу його завантажити і використовувати.

Якщо є додаткові питання – ставте у коментарях до відео.

Дякую за увагу